

КОМУНІКАТИВНИЙ КОМПОНЕНТ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Близнюк Д. М.

Бібліографічний опис: Близнюк Д. М. КОМУНІКАТИВНИЙ КОМПОНЕНТ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ // Якість освіти в умовах змін: наукові пошуки, педагогічна практика та предметні методики : збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Кам'янець-Подільський, 2026. С. 115-119.

Видавець: ГО «Педагогічна платформа «Якість освіти»»

Оригінальні сторінки у збірнику: 115-119

УДК 004:37.01:008

Близнюк Дмитро Миколайович,

аспірант спеціальності А5.00 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)», Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Науковий керівник: Кравченко Любов Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри культурології, філософії та музеєзнавства Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Актуальність проблеми. Цифрова трансформація освіти є одним із ключових процесів сучасного суспільства, що визначає якість підготовки майбутніх фахівців та їхню конкурентоспроможність на ринку праці. В умовах глобалізації та швидкого розвитку інформаційних технологій здобувачі професійної освіти стикаються з необхідністю не лише опановувати технічні навички, а й формувати цілісну цифрову культуру, яка охоплює технологічні, етичні, творчі та комунікативні аспекти. Саме комунікативний компонент цієї культури виступає стратегічним чинником, адже він забезпечує ефективну взаємодію у цифровому середовищі, сприяє розвитку навичок співпраці, міжкультурного діалогу та інтеграції у міжнародні освітні й професійні спільноти.

Метою тез є визначення сутності комунікативного компонента цифрової культури здобувачів професійної освіти, окреслення його структурних складових та практичних умов розвитку в освітньому процесі.

Виклад основного матеріалу. Комунікативний компонент цифрової культури здобувачів професійної освіти охоплює широкий спектр знань, умінь та цінностей, які забезпечують ефективну взаємодію у цифровому середовищі. Він включає не лише технічні навички користування цифровими платформами, а й здатність до критичного мислення, аргументованого діалогу, дотримання норм цифрової етики та академічної доброчесності.

По-перше, важливим елементом є цифрова грамотність у сфері комунікації. Вона передбачає вміння користуватися освітніми платформами (Moodle, Google

Classroom, Microsoft Teams), соціальними мережами та професійними спільнотами для обміну інформацією, організації навчального процесу та реалізації спільних проєктів. Це формує навички швидкої та якісної взаємодії, що є необхідними для сучасного освітнього середовища.

По-друге, культура цифрового діалогу охоплює етичні аспекти комунікації: дотримання правил академічної доброчесності, толерантність у міжкультурній взаємодії, вміння вести дискусію у віртуальному просторі. Як зазначають Гуревич та ін. [1], саме культура цифрового діалогу є основою для формування відповідального ставлення молодого покоління до використання інформаційних технологій.

По-третє, командна взаємодія у цифровому середовищі передбачає використання інструментів колективного редагування, управління завданнями та створення спільних електронних ресурсів. Дослідження Кабанця [2] підкреслює, що формування змістового контенту цифрової культури має відбуватися через практичну діяльність студентів у групових проєктах, що розвиває їхні комунікативні компетентності.

По-четверте, публічна комунікація у цифровому середовищі включає створення мультимедійних презентацій, електронних освітніх ресурсів, участь у вебінарах та конференціях. Це сприяє розвитку навичок самопрезентації та інтеграції у міжнародні освітні спільноти. Матеріали конференції «Освіта в умовах цифрової трансформації» [3] підтверджують, що саме публічна комунікація у цифровому середовищі є важливим чинником модернізації освітнього процесу.

Особливу роль відіграють інноваційні технології. Використання генеративного штучного інтелекту (Copilot, ChatGPT, Gemini) відкриває нові можливості для інтерактивної комунікації, створення навчальних матеріалів та моделювання професійних ситуацій. VR/AR технології дозволяють студентам відпрацьовувати комунікативні навички у змодельованих професійних умовах, що підвищує їхню готовність до реальної практики.

Важливим чинником є також міжнародна співпраця. Участь українських студентів у програмах Erasmus+ та Visegrad Fund створює умови для міжкультурної комунікації, спільної розробки електронних освітніх ресурсів та інтеграції у глобальний освітній простір. Європейська рамка цифрових компетентностей для педагогів (DigCompEdu) [4] визначає комунікативну складову як одну з ключових компетенцій сучасного викладача та студента, що підтверджує її стратегічне значення для професійної освіти.

Практичне значення. Розвиток комунікативного компонента цифрової культури здобувачів професійної освіти має багатовимірне практичне значення, що виходить далеко за межі навчального процесу.

У практиці українських університетів можна спостерігати успішні приклади реалізації цього підходу. Зокрема, у Полтавському В.Г. Короленка національному педагогічному університеті студенти спеціальності «Професійна освіта» активно працюють над груповими проєктами у середовищах Moodle та Microsoft Teams, що формує культуру цифрової співпраці. У Львівській політехніці впроваджуються

міждисциплінарні курси, де студенти створюють стартапи у сфері цифрових комунікацій, використовуючи інструменти колективного редагування та управління завданнями.

Міжнародні програми (Erasmus+, Visegrad Fund) відкривають додаткові можливості для розвитку комунікативного компонента. Наприклад, українсько-словацькі та українсько-польські освітні проекти передбачають створення спільних електронних ресурсів для національних парків, що поєднує екологічну освіту з цифровими навичками комунікації. Такі практики не лише розвивають комунікативні компетентності, але й інтегрують українську професійну освіту у міжнародний освітній простір.

Одним з напрямків є використання інноваційних технологій — генеративного штучного інтелекту (Copilot, ChatGPT, Gemini), VR/AR-середовищ, які дозволяють моделювати професійні комунікативні ситуації та відпрацьовувати навички взаємодії у складних умовах. Це сприяє формуванню готовності студентів до реальної практики, підвищує їхню мобільність та адаптивність.

Висновки. Комунікативний компонент цифрової культури здобувачів професійної освіти є стратегічним чинником модернізації освітнього процесу та підготовки майбутніх фахівців. Його розвиток забезпечує не лише ефективну взаємодію у цифровому середовищі, але й формує цінності відкритості, інклюзивності та міжкультурної толерантності. Це сприяє формуванню конкурентоспроможних фахівців, здатних діяти в умовах цифрової трансформації та сталого розвитку суспільства.

Список використаних джерел

Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Люльчак С. Ю. Цифрова культура молодого покоління: як її формувати. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2024. Вип. 73. С. 14-29. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-73-14-29>

Кабанець А. Формування змістового контенту розвитку цифрової культури. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2024, № 5 (139). С. 427-438. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2024.05/427-439>

Освіта в умовах цифрової трансформації: сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали І Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (м. Кам'янець-Подільський, 26 лютого 2026 р.). Кам'янець-Подільський : Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2026. 488 с. URL: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/55e0e7ef-8478-4091-b389-345b0fcd3a68/content>

Digital Competence Framework for Educators (DigCompEdu). – European Commission, 2022. URL: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcompedu_en